

BÖLÜM 34

EV ÖDEVLERİYLE İLİŞKİLİ ORGANİZASYON GÜÇLÜKLERİYLE BAŞA ÇIKMA: EBEVEYN DESTEĞİ NASIL OLMALI?

Ozan KAYAR

Dr. Arş. Gör. Çankırı Karatekin Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü

ÖÖB Olan Çocuklarda Ev Ödevleri İle İlişkili Organizasyonel Güçlükler

Bazen ebeveynler ve öğretmenler tarafından çok genel bir terim olarak düşünülse de esasında ÖÖB, sözel dil, okuma, yazma, matematik, yürütücü işlev, bellek ve motor alanlardaki becerileri öğrenmek ve geliştirmek için kullandığımız nörolojik süreçlerden biri veya daha fazlası düzgün çalışmadığında ortaya çıkarlar; dolayısıyla da bir öğrencinin akademik gelişiminin herhangi bir yönünü veya tüm yönlerini etkileyebilirler (1). Bunun yanında ÖÖB olan çocuklar sadece genel popülasyondan değil, aynı zamanda birbirlerinden de farklılaşırlar. Örneğin, bu bozukluğa sahip bazı çocuklar okumayı öğrenmede büyük zorluk yaşarken diğerleri akıcı bir şekilde okuyabilirler. Bazıları matematikle ilgili sorunlarla mücadele ederken diğerleri bu alanda yetenekli olabilirler. Öte yandan ÖÖB çocukların büyük bir kısmının yaygın olarak yaşadığı tek bir zorluk olsa, bunun “organizasyon becerileriyle ilgili eksiklikler” olduğu söylenebilir (2). Nitekim onların yaşamlarının birçok alanında bu becerilerle ilgili yaşanan güçlüklerin çeşitli örneklerine rastlamak mümkündür. Örneğin, bu çocuklar bazen evde bile kıyafetlerini kaybedebilirler ya da kişisel eşyalarından birini bir arkadaşının evinde unutabilirler. Ayrıca odalarında yer alan eşyaları doğru yerlerine koyamazlar ve odaları genellikle dağınıktır. Ebeveynlerine sık sık kaybettikleri ya da bir yerlerde unuttukları eşyalarının nerede olduğunu sorabilirler. Bunun yanında yaşamlarında yer alan sorumluluklarını ve günlük rutin faaliyetlerini dengeli olarak planlamada, bu aktivitelerin zamanını doğru biçimde düzenlemede de zorlanırlar (2,3,4,5). Dolayısıyla çoğu zaman okulla ilişkili sorumluluklarını, ev işlerini veya diğer günlük görevleri zamanında tamamlayamazlar (6).

ÖÖB olan çocukların öğrenme süreçleriyle ilgili sahip oldukları çeşitli dezavantaj içeren durumlar onların akranlarından geride kalmalarına yol açabilmektedir. Bu süreçte onlara ek destek sağlamak için sınıfta bir öğretmenin onlarla geçirebileceği zaman sınırlıdır. Ayrıca bunun için okulda geçirdikleri süre de yeterli değildir. Dolayısıyla öğretmenler, bu çocukların sınıf eğitimini desteklemek için ailelerin yardımına ihtiyaç duyarlar. Ailelerin bu desteği verebilmelerinin etkili bir yolu ise, çocuklarının eve getirdiği ev ödevlerine ilgi duymak ve ev ödevleri için çocuklarına yardım etmenin işlevsel yollarını bulmaktır (7). Nitekim ev ödevleri her çocuk için sabit olarak vardır ve okul yaşamının önemli bir parçasıdır. Ödevler, sınıfta işlenen konuların evde gözden geçirilerek daha iyi öğrenilmesini pekiştirmek, bir sonraki gün derste işlenecek konuları daha iyi anlamak adına hazırlıklı olmak, herhangi bir konuyu

Resim 9. Görsel panolarda yer verilecek günlük etkinlikler için saat yapımı örnekleri

4. Çocukların istek ve ihtiyaçları ile ev ödevi gibi günlük sorumlulukları arasında önemlilik vurgusu yapmak adına programlarda yer alan bazı etkinlikler için panoda ya da tahtalarda farklı renkte kağıtların ya da kalemlerin kullanılması yararlı olur. Örneğin, öncelikli ve daha önemli olan ya da o gün mutlaka yapılması gereken işler için kırmızı renkli kağıtlar ya da kalemler kullanılabilir. Daha az öncelikli ya da önemli olanlar ya da gün içinde istedikleri zaman yapılabilecek işler için farklı renkte olanlar tercih edilebilir (3). Örneğin, ev ödevinin arkadaşlarla oyun oynamaktan ya da çocukların o gün birden çok dersten ödevi varsa daha kolay olanın zor olana göre öncelikli olduğunu görmeleri adına bu tür renk vurgulamalarından yararlanılabilir (3,4). Böylece bazen anlaşmazlıklar ortaya çıktığında panolara ya da tahtalara işaret edilerek çocukların hangi işin daha önemli olduğuna ve zamana ilişkin farkındalıklarının artırılması da sağlanabilecektir (38).

5. Son olarak ebeveynlerin her akşam belli bir süre çocuklarının görsel panolarda ya da tahtalarda bir önceki gün tamamlanan etkinlik

resimlerinin yer aldığı kağıtları kaldırmaları ya da çizimleri için de çocuklarıyla bir araya gelmeleri gerekmektedir. Bunun için ayrılan zaman ise ödev rutinlerinin yanında günlük etkinliklerin takibini daha da kolaylaştıracaktır. Öte yandan çocuklardan tamamlamış oldukları etkinlik kartlarını gün içinde kaldırmaları ya da tahtalarda bu etkinliklerin üzerini çizimleri de istenebilir. Nitekim bu, çocukları bir sonraki aktiviteye geçmeleri için motive etmenin işlevsel bir yoludur (27).

KAYNAKLAR

1. Manitoba Education and Advanced Learning School Programs Division. Supporting inclusive schools: A handbook for resource teachers in Manitoba Schools. Winnipeg, Manitoba: Manitoba Education and Advanced Learning Publishing; 2014.
2. Lavoie R, Reiner M, Reiner R, Levine M. It's so much work to be your friend: Helping the child with learning disabilities find social success. New York: Atria Books; 2006.
3. Morin A. The everything parent's guide to special education: A complete step-by-step guide to advocating for your child with special needs, Holbrook: Adams Media Corporation; 2014.
4. Goldberg D, Zwiebel, J. The organized student: Teaching children the skills for success in school and beyond. New York: Simon and Schuster; 2005.
5. Liz Matheis, L. The Parent's Guide to Executive Functioning Skills. https://www.additudemag.com/the-parents-guide-to-executive-functioning-skills/?src=embed_link. Erişim tarihi: 7 Ekim, 2020.
6. Langberg JM, Epstein JN, Graham AJ. Organizational-skills interventions in the treatment of ADHD. Expert Rev Neurother 2008; 8:1549-1561.
7. Langberg JM. Improving children's homework, organization, and planning skills (HOPS) Paperback. Bethesda: National Association of School Psychologists (NASP); 2014.
8. Richards, R. G. Being an Efficient Homework Helper—Part I: Turning a Chore into a Challenge. <https://www.landmarkschool.org/>

- landmark360/efficient-homework-helper-1. Erişim tarihi:19 Eylül, 2019.
9. Kayar O. Ergenlik Dönemi ve DEHB: Ebeveyn ve Öğretmen Tutumları Nasıl Olmalı? In: Torres F, Güler Aksu G, editors. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu ile İlgili Her Şey. Ankara: Akademisyen Kitabevi, 2020; p. 159-214.
 10. Wright, D. B. Avoiding Homework Wars. <http://www.idonline.org/article/34658/>. Erişim tarihi: 28 Kasım, 2009.
 11. Sedita J. Study skills: A Landmark School teaching guide. Beverly: Landmark Outreach Program; 2001.
 12. Kruger S. SOAR study Skills; A simple and efficient system for getting better grades in less time. Grand Lighthouse Publishers; 2019.
 13. Kofler MJ, Sarver DE, Harmon SL, Moltisanti A, Aduen PA, Soto EF, Ferretti N. Working memory and organizational skills problems in ADHD. *Journal of Child Psychology and Psychiatry, and Allied Disciplines* 2018; 59:57-67.
 14. Landon, T., & Oggel, L. Lazy kid or executive dysfunction? CCC-SLP Innovations & Perspectives, 5, 1-2. <http://www.idonline.org/article/6311/>. Erişim tarihi: Mart, 2002.
 15. Rodgers, A. & Kalyn, W. The messy student's guide to order: ADHD organizing tips. <https://www.additudemag.com/helping-adhd-students-get-organized-for-school/>. Erişim tarihi: 8 Nisan, 2021.
 16. Jacobson, R. How to help yourself get organized. <https://thriveglobal.com/stories/help-yourself-get-organized-wisdom-advice-clean/>. Erişim tarihi: 3 Mayıs, 2019.
 17. Dawson P, Guare R. Executive skills in children and adolescents: A practical guide to assessment and intervention (The Guilford Practical Intervention in the Schools Series). New York: Guilford Publications, 2010.
 18. Goldstein S, Naglieri J. Executive functioning handbook. New York: Springer, 2015.
 19. Meltzer LJ. Teaching Executive Function Processes: Promoting Metacognition, Strategy Use, and Effort. In: Goldstein S, Naglieri J, editors. Executive Functioning Handbook. New York: Springer, 2014; p. 445-474.
 20. Meltzer LJ. Creating Strategic Classrooms and Schools: Embedding Executive Function Strategies in the Curriculum. In: Meltzer, editor. Executive Function in Education: From Theory to Practice. New York: Guilford Press, 2018; p. 263-299.
 21. Silver, L. Executive dysfunction, explained! <https://www.additudemag.com/executive-function-disorder-adhd-explained/>. Erişim tarihi: 4 Haziran, 2021.
 22. Abikoff H, Gallagher R, Wells KC, Petkova E. Remediating organizational functioning in children with ADHD: Immediate and long-term effects from a randomized controlled trial. *J Consult Clin Psychol* 2013; 81:113.
 23. Gureasko-Moore S, DuPaul GJ, White GP. Self-management of classroom preparedness and homework: effects on school functioning of adolescents with attention deficit hyperactivity disorder. *School Psych. Rev* 2007; 36:647-664.
 24. Piffner LJ, Mikami AY, Huang-Pollock CL, Easterlin B, Zalecki CA, McBurnett K A randomized, controlled trial of integrated home-school behavioral treatment for ADHD, predominantly inattentive type. *J. Am. Acad. Child Adolesc. Psychiatry* 2007; 46:1041-1050.
 25. Thomas JP, James LK, Dina FHH. Homework success for children with ADHD: A family-school intervention program. New York: Guilford Press; 2001.
 26. Huberty, K., & Maureen, B. The educator's guide to executive functions: how to understand and support students in need. <https://www.additudemag.com/executive-functioning-adhd-teacher-guide/>. Erişim tarihi: 8 Mart, 2021.
 27. Sklar M. 50 tips to help students succeed: Develop your student's time-management and executive skills for Life. Portland: Agunga Publishing; 2014.
 28. Newhall PW. Organizational Skills for Students with Learning Disabilities: The Master Filing System for Paper. Adapted from Study Skills: Research-Based Teaching Strategies. Prides Crossing, MA: Landmark School, 2008; 21-22.
 29. Langberg JM, Epstein JN, Becker SP, Giron-Herrera E, Vaughn AJ. Evaluation of the homework, organization, and planning skills (HOPS) intervention for middle school students with ADHD as implemented by school mental health providers. *School Psychology Review* 2012; 41:342-364.

30. Ministry of Education and the British Columbia School Superintendent's Association, Supporting Students with Learning Disabilities: A Guide for Teachers, Publication of Special Education Services; 2011.
31. Kaufman, C. Executive function in the classroom: Practical strategies for improving performance and enhancing skills for all students. Baltimore: Brookes Publishing; 2010.
32. Saskatchewan Rivers Public School Division (SPRSD. Learning disabilities: Handbook for parents and teachers, Saskatchewan: Publication of Students Support Services; 2015.
33. Tumour Foundation of BC. A parents guide to learning disabilities associated with neurofibromatosis type 1: Executive functioning deficits. Vancouver: Publication of Tumour Foundation of BC; 2017.
34. MEB Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğü Özel Öğrenme Güçlüğü Destek Eğitim Programı Hazırlama Özel İhtisas Komisyonu. Özel öğrenme güçlüğü destek eğitim programı öğrenmeye hazırlık modülü. Ankara: MEB Yayınları; 2008.
35. Langberg JM, Epstein JN, Girio EL, Becker SP, Vaughn AJ, Altaye M. Materials organization, planning, and homework completion in middle school students with ADHD: Impact on academic performance. *School Mental Health* 2011; 3(2):93-101.
36. DuPaul GJ, Stoner G. ADHD in the schools: Assessment and intervention strategies. New York: The Guilford Press; 2003.
37. Brown, D. S. Goal Setting for Children with Learning Disabilities: Your Role Is Important. <http://www.idonline.org/article/21026/> Erişim tarihi: Ocak, 2008.
38. GreatSchools Staff. Organization and time management strategies for kids with LD. <https://www.greatschools.org/gk/articles/organization-time-management-strategies-kids-with-ld/>. Erişim tarihi: 21 Haziran, 2018.
39. Rodgers, A. & Kalyn, W. Secrets of the organized student. <https://www.additudemag.com/getting-and-staying-organized-neighborhood-tricks/>. Erişim tarihi: 7 Ağustos, 2020.
40. Rodgers, A. & Kalyn, W. Turning It In Should Be the Easy Part of Homework, Right? <https://www.additudemag.com/adhd-at-school-remembering-to-turn-in-assignments/>. Erişim tarihi: 6 Haziran, 2021.
41. The International Dyslexia Association (IDA). IDA dyslexia handbook: What every family should know. Baltimore: Publication of The International Dyslexia Association; 2019.
42. Lock RH, Finstein RF, Yao F, Jones R. Build Organizational skills in students with learning disabilities. *Intervention in School and Clinic* 2007; 42(3):174-178.
43. Warger, C. Five homework strategies for teaching students with learning disabilities. *ERIC Clearinghouse on Disabilities and Gifted Education* 2001; 3:2-6.
44. Newhall PW. Study skills: Research-based teaching strategies managing time materials information. Beverly: Landmark School; 2008.
45. Ehmke, R. Helping Kids Who Struggle With Executive Functions Learning specialists on how to build organizational skills. <https://child-mind.org/article/helping-kids-who-struggle-with-executive-functions/>.
46. Rodgers, A. & Kalyn, W. 9 Secrets to a Super Effective School Planner. https://www.additudemag.com/slideshows/best-school-planner-for-adhd-students/?src=embed_link.
47. Rodgers, A. & Kalyn, W. The Homework System That Really Works. <https://www.additudemag.com/adhd-and-homework-get-it-done-strategies-for-students/>. Erişim tarihi: 5 Şubat, 2021.
48. Bandy, J. Learn More by Keeping It Neat, <https://www.additudemag.com/homework-studying-organization-adhd-child/>. Erişim tarihi: 19 Ekim, 2020.
49. Landmark Outreach Staff. Executive Function: Activation Routines. <http://www.idonline.org/article/64774/>. Erişim tarihi: 28 Kasım, 2016.
50. Lindamood-Bell. Tips for Parents: When Your Child Needs Homework Help. <https://lindamoodbell.com/australia/tips-parents-help-child-with-homework>. Erişim tarihi: 13 Şubat, 2020.
51. Kayar O. Özgül Öğrenme Güçlüğü Eşliğinde Psiko-eğitsel Müdahaleler. In: Toros F, Güler Aksu G, editors. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu ile İlgili Her Şey. Ankara: Akademi Kitapevi, 2020; p. 265-326.

52. Coordinated Campaign for Learning Disabilities. Tips for Developing Organizational Skills in Children. <https://www.familyeducation.com/life/getting-organized/ten-ways-help-your-child-get-organized>.
53. Goldrich C, Rothschild B. 8 keys to parenting children with ADHD (8 keys to mental health). New York: W. W. Norton & Company; 2015.
54. Cooper-Kahn J, Dietzel L. Late, lost, and unprepared: A parent's guide to helping children with executive functioning. Bethesda: Woodbine House; 2008.
55. Crenshaw W. I always want to be where i'm not: Successful living with ADD and ADHD. Lawrence: Family Psychological Press; 2014.
56. Rodden, J. What Does Executive Function Disorder Look Like in Children? <https://www.additudemag.com/executive-function-disorder-in-children-symptoms> Common signs and symptoms of, long task will take. Erişim tarihi: 8 Nisan, 2021.
57. Barkley RA. 12 principles for raising a child with ADHD. New York: The Guilford Press; 2020.
58. Mayzler A. Tutor in a book: Better grades as easy as 1-2-3 (organization, time management, study skills). Detroit: Adams Media; 2010.
59. Apriani E, Supardan D. Language learning disabilities: How can i help my students with dyslexia?. ENGLISH FRANCA: Academic Journal of English Language and Education 2018; 2(2): 187-200.
60. Kayar O. DEHB'de Oyun Terapisi Tekniklerinin ve Alternatif Oyun Etkinliklerinin Kullanımı. In: Toros F, Güler Aksu G, editors. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu ile İlgili Her Şey. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık, 2020; p. 379-436.
61. Elagöz, FÖ. Çocuklarda Sorunlu Davranışların Azaltılmasında Çocuk-Ebeveyn İlişki Terapisi. In: Öktem F, Kocatepe Avcı U, editors. Çocuklar için Kısa Süreli Oyun Terapisi. Ankara: Akademisyen Kitabevi, 2019; p. 223-246.
62. Özdemir, E. Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğunda Nöropsikolojik Değerlendirme. In: Toros F, Güler Aksu G, editors. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu ile İlgili Her Şey. Ankara: Akademisyen Kitabevi, 2020; p. 53-67.
63. Kayar O. Dikkat Eksikliği/ Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin Yönlendirici Grup Oyun Terapisi. In: Öktem F, Kocatepe Avcı U, editors. Çocuklar için Kısa Süreli Oyun Terapisi. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık, 2019; p. 325-352.